

Міністерство освіти і науки України
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Кафедра української мови і літератури

ФІЛОЛОГІЧНІ ДІАЛОГИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 3

За матеріалами

Міжнародної науково-практичної конференції

«Шевченко і світ»

До 75-річчя

Ізмаїльського державного гуманітарного університету

ІЗМАЇЛ – 2015

висловлення, поглиблюють роздуми про значущість соціальних протиріч тогочасної дійсності, досить ретельні у мовній тканині поета.

Слід відзначити, що прийомом для створення такої гами почуттів у творах Т. Шевченка є комбінація із питальних та окличних речень типу «*Кругом паскуда! Чому ж його не так зовуть? Чому на його не пильнуть? Чому не помчуть! Люде, люде!*» («Т. С.»); «*Ах! Ах! Не варт, не варт на світі жити! А чом пак темні не кричать?*» («Москалева круниця»). Стилістична вагомість таких конструкцій полягає у їх здатності виступати органічними складовими частинами ширших за обсягом текстів, висловів. Вони – показники загального тону мовлення, а не замкнені в собі одиниці [9, с. 373].

Емоційно-експресивного відтінку у творах Т. Шевченка набувають також структури, графічно оформлені комбінацією подвійних знаків питання або знаків оклику й питання, як-от: «*А ти що зробила?*» («Гри ворони»); «*Скажи, що робити: чи молитись, чи журитись, чи твій розбити?*» («Заворожи мене, волхве...»); «*Нащо здався козацька Велика сила?*» («Сон»); «*За що скородили тисами Московські ребра? Засівали, і рудою поливали... І шаблями скородили. Що ж на них уродилось?*» («Чигрине, Чигрине...»).

Нами зафіксовано чимало прикладів, коли стилістичне навантаження риторичних конструкцій у поезіях Т. Шевченка залежить від місця в мікроструктурі тексту. Так, для створення відповідного ефекту автор у монологах найчастіше використовував початкові та кінцеві позиції конструкцій. Якщо риторичні побудови на початку певного контексту силою експресії привертають увагу читача до тих основних моментів, про які йтиметься, то у кінцевому розташуванні вони виконують роль своєрідного висновку.

Отже, риторичні речення, призначенням яких є збудження експресивності, ілюзії розмови та діалогу, що начебто відбувається у присутності читача і за його участю, виступають органічним елементом індивідуального стилю Т. Шевченка, яскравим показником особливостей його художнього мислення та світобачення. Ці конструкції мають сильний енергетичний заряд, здатний вплинути на читача, зацікавити й привернути його увагу. В поетичній мові митця вони важливі не тільки як окраса стилю, але і як засіб створення оцінного ефекту.

Зміст проаналізованих комунікативних одиниць засвідчує їх злободенність, спрямовану на розкриття нагальних проблем суспільства загалом і життя українського народу зокрема. За комунікативною настановою – це риторичні запитання, які виконують інформативну, оцінну та прагматичну функції. Поєднуючи стандарт і експресію, вони становлять одну з характерних рис індивідуального мовлення письменника.

Підсумовуючи викладене вище, вважаємо, що виявлення нових функціонально-стилістичних параметрів риторичних речень у поезії Т. Шевченка потребує подальшого уважного вивчення та лінгвістичного осмислення.

Список використаних джерел

1. Баши Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. – М.: Издательство иностранной литературы, 1995. – 416 с.
2. Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография. – М.: Наука, 1977. – 312 с.
3. Дудик П. С. Стилістика української мови. – К.: Академія – 2005. – 368 с.
4. Кандровський І. В. Основи аналізу мовних форм (стилістика). – Мюнхен-Ніжні, 1994. – 132 с.
5. Машко Л. І., Сидоренко О. М., Машко О. В. Стилістика української мови. – К.: Вища школа, 2003. – 462 с.
6. Павлюк Л. С. Гротеск. «Метафора низу», буриґсько-іронічні тональності сучасної преси. апологія стилю і аномалії стилю // Українська журналістика: формування сучасного обличчя. – Львів: Світ, 1993. – С. 102-107.
7. Покровська Е. В. Прагматика сучасного газетного тексту // Руска реч. – 2006. – № 3. – С. 8-87.
8. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови. – К.: Либідь, 1993. – 248 с.
9. Сучасна українська літературна мова. Стилістика / За ред. І. К. Билодда. – К.: Наукова думка, 1973. – 588 с.
10. Федорова Л. М. Категорія оцінки: до проблеми становлення та вираження в слові (на матеріалі метафор газетно-журнальної періодики // Українська мова. – 2013. – № 1 (45). – С. 115-121.
11. Чабаненко В. А. Теоретичні засади дослідження експресивних засобів української мови // Мовознавство. – 1984. – № 2. – С. 11-18.
12. Шевченко Т. Г. Повне зібрання творів: У 12 т. – К.: Наукова думка, 2001. – Т. 1: Поезія 1837-1847. – 784 с.
13. Шевченко Т. Г. Повне зібрання творів: У 12 т. – К.: Наукова думка, 2003. – Т. 2: Поезія 1847-1861. – 784 с.

ІСТОРИЧНІ ПОЕМИ А. МІКЕВІЧА І Т. ШЕВЧЕНКА У ШКІЛЬНОМУ ВИВЧЕННІ

Л. М. Удовиченко

2014 рік знаменний ювілеєм Т. Г. Шевченка – геніальної особистості й митця, котрий слово правди і любови утвердив подвигом свого життя» (Є. Свєрстюк). Він «заклав основу модерної української літератури, а в широкому значенні – базу під українську національну ідентичність» (С. Єфремов) [3]. На творчості великого поета виросло багато поколінь. І те, що у кожного покоління – свій Шевченко, вкотре підтверджує, що, залишаючись тим же «володарем у царстві духа», «велетнем у царстві людської культури» (І. Франко), і тепер, у ХХІ столітті, він виводить свій народ з духовного рабства на битий шлях цивілізованості й культури. Висота Шевченкової думки, її гуманістичний пафос, поєднуючись із геніальною досконалістю художньої форми, творять той унікальний словесний світ, який по праву належить до скарбів світового мистецтва. Саме думи та історичні пісні давали натхнення історичній музи поета. Тут Шевченко піднімався на високій хвилі

національного відродження, яка охопила всю Слов'янщину: до минулого зверталися для пробудження національної самоповаги, усвідомлення й утвердження себе як народу з давньою і героїчною історією. Саме для майбутнього потрібен був героїчний образ України, й не тієї, що вже ніколи не вернеться, а тієї, яка вже відроджується в душах її синів, витіснивши в непамять ганебний дух покори.

Саме цим і обумовлюються притягальна сила Т. Шевченка, його актуальність у контексті викликів сучасної доби, що й зобов'язує до перечитання, переосмислення, передумування, бо лише у такий спосіб зможемо зрозуміти себе, свій час і Україну в ньому.

Сучасні дослідження в галузі компаративістики доводять, що здатність сприймати культурні впливи є необхідною передумовою загального розвитку і поступу кожного народу. І чим інтенсивніший процес рецесії, чим більше культурних впливів, які сприймаються, перетворюються і розвиваються далі, тим народ є культурнішим.

У процесі шкільного навчання літератури встановлення міжлітературних зв'язків ефективно здійснювати на інтерв'юваних уроках. Це забезпечить не лише глибоке проникнення в ідейно-естетичний зміст вивчаних явищ, а й дозволить продемонструвати єдність світового літературного процесу, визначити національну самобутність кожної літератури.

З іменем Т. Шевченка пов'язаний активний розвиток романтичних тенденцій в українському літературному процесі як органічної частини європейського художнього поступу. У вітчизняному літературознавстві романтизм поділяли на дві течії: прогресивну та консервативну (чи революційну й реакційну, активну і пасивну). Таке розмежування відбувалося за суттю ідеологічним принципом. На сьогодні Д. Напівайком визначено внутрішню диференційованість романтизму, виходячи із закономірностей самого літературного процесу. В широкому та розмаїтому потоці літератури вчений серед найзначніших течій виділяє ранній романтизм, народно-фольклорну течію, «байронічну», гротеско-фантастичну, утопічну, «вальтерскогтівську» тощо [5, с. 16].

Пропонуємо читателю аналіз історичних поем А. Міцкевича і Т. Шевченка з характерних для напрямку світоглядних засад, пов'язаних із розумінням природи мистецтва у романтиків. Останні висувують його концепцію як аналога природи та її творчих сил. За узагальнюючим формулюванням Шелліна, мистецтво – це середостіння між природою і духом, воно не наслідує природу, а є її вищим проявом і завершенням її творчих зусиль.

Тема уроку: Богешобні романтичні герої в історичних поемах А. Міцкевича і Т. Шевченка.

Мета: визначити спільні та відмінні ознаки історичних поем А. Міцкевича і Т. Шевченка; розвивати вміння порівняльного аналізу образів-персонажів художніх творів, виконувати уважне ставлення до людини, історії, культурних надбань, формувати національну свідомість.

Обладнання: портрети А. Міцкевича і Т. Шевченка, виставка творів,

інсталяції до історичних поем.

Епіграф:

...Я і Вітчизна злиті воедино.

Моє ім'я – мільйон, бо ж за мільйони

Люблю й терпіть страждання мушу.

А. Міцкевич (Пер. В. Струтинського).

Тип уроку: урок-прес-клуб.

Для проведення уроку такого типу клас варто поділити на декілька груп кількості 3-4 учасники й запропонувати їм випереджальне домашнє завдання.

Ланцюжок навчальних ситуацій:

Вступне слово вчителя: А. Міцкевич і Т. Шевченко – поети-сучасники. Вони цікавилися творчістю один одного, їх поглидали на людину і світ багато в чому збіглися. Як стверджує Г. Вервєс, питання про подібність історичних поем відомих польського та українського поетів уперше було висунуто І. Франком у 1885 році в ювілейній статті «Адам Міцкевич в українській літературі». І. Франко писав, що в історичних поемах Шевченка, в їх змісті і формі «знайти можна чимало ремінісценцій Міцкевичевих» [6]. Прочитайте уважно слова, записані на дошці, а по закінченні розмови спробуйте пояснити, чи правомірно обрати їх епіграфом до уроку.

Для початку необхідно пригадати ознаки того літературного напрямку, що набув найбільшого розвитку в часи творчої активності польського та українського поетів.

1 група – «Романтики» – виступають з повідомленням щодо характеристики романтизму як загальномистецького стилю, його течій: «байронічної», народно-фольклорної, спираючись на приклади з вивчених творів. Наголошують на специфіці романтичного героя. По закінченні пропонують для обговорення питання: «Чи можна визначити елементи «байронізму» у творчості зазначених поетів?», «чи можна назвати героїв прочитаних творів романтичними?»

Романтизм у літературах різних народів має свої особливості. У слов'ян він зароджувався і розвивався в період боротьби за національну незалежність. Це і зумовило його своєрідність. У романтичних творах широко розкрито різні сфери народного життя, особливо героїчний зміст визвольної боротьби, соціально-політичний настрій, а детальні побутові описи надають історичної масштабності [2, с. 12].

Улюбленими героями романтиків стали люди з сильними характерами, палкими почуттями, сповнені високих прагнень, але часто прагнучі самотні.

2 група – «Польські історики» – розповідають про суспільно-історичні умови розвитку романтизму в Польщі й підтверджують свої слова цитатами з художніх творів. Аудиторія пропонує доповнити виступ і пояснити, чи природним явищем для польської літератури був романтизм.

Появі романтизму в польській літературі передувало багато історичних подій. Література цього періоду перетворюється на важливу громадську силу, спроможну впливати на життя. Письменники не прагнули фіксувати реальну

дійсність, а намагалися дати відповіді на її виклики, узагальнювали породжені реакції та умонастрої громадськості й надавали їм завершеного художнього вираження у символічній, алегоричній формі, використовуючи міфологічні, фольклорні, історичні, фантастичні образи, сюжетні й мотиви.

Одним із засобів пошквалювання літератури, на думку А. Міцкевича, є звернення до фольклору [1, с. 24].

3 група – «Українські історички» – характеризують добу виникнення романтизму в рідній літературі, підтверджуючи сказане читаними поетичних рядків напам'ять. Класу пропонують назвати відомі художні твори на зазначену історичну тему.

В українській романтичній поезії 20–60-их років учені виділяють декілька тематично-стильових течій, серед яких чільне місце посідають фольклорна та фольклорно-історична. Вони випливають з уподобання людини явищ природи. Але для романтизму, потужного руху, що охопив усі сфери європейського життя і духовної культури, було замало звернення до фольклору й «романтичної» художньої традиції. Необхідні були також глибокі світоглядні зрушення, нова концепція світу і людини, нова система художніх і духовних цінностей [2, с. 117]. Художній світ і мистецтво розумілися як породження, що виростає на певному народно-історичному ґрунті й формується його умовами, традиціями, особливостями життя й духовної культури.

4 група – «Компаративісти» – доводять можливість порівняльного аналізу поем «Конрад Валленрод» та «Гайдамаки», спираючись на спільний ідейно-художній зміст творів.

Ім'я Адама Міцкевича як письменника, котрий відтворив думи і прагнення свого народу з найбільшою глибиною і ясравістю, в історії слов'янських літератур стоїть поряд з іменами Тараса Шевченка і Олександра Пушкіна. О. Колісея, досліджуючи творчість українського та польського поетів, зазначає: «Шло високої чистої любові до рідного краю та рідного народу ніхто так не подібний до Шевченка, як Міцкевич [...] У обох поетів звучить ся любов так ідеально, звучить з таким самопожертвуванням, з такою політичною відвагою, становить таку непохитну одиницю ціль життя, освічена таким братолобним поступовим змаганням, що она здобула так Шевченкові як Міцкевичеві становища найбільшого духовного проповідника, першого генія – пророка свого народу» [5, с. 128].

У цьому сенсі співставлення історичних поем А. Міцкевича і Т. Шевченка є великим показовим. Літературознавці їх відносять до цього жанру тому, що і характеристика дійових осіб, і всі описи найважливіших згаданих подій ґрунтуються на історичних фактах.

Найвідоміші історичні поеми польського романтика «Грайжина» і «Конрад Валленрод» у своїй основі мають події, пов'язані з боротьбою литовського народу проти хрестоносців; поеми ж Шевченка – історію боротьби українців проти Туреччини та польської шпакти, соціального, національного та релігійного гніту.

5 група – «Аналітики» – подають порівняльну характеристику головних

героїв вивчених творів, звертаючись до ілюстрацій, розміщених на дошці. Учням класу дають завдання підтверджувати висновки цитатами.

Сутність людини у романтиків духовна, людина не є об'єктом прикрадання зовнішніх сил, а суб'єктом, що вітілює духовне творче начало. Вона наділена необмеженими творчими можливостями, своєю внутрішньою духовною активністю спроможна творити історію і власну долю. Саме тому головний герой твору А. Міцкевича Конрад Валленрод у своїх планах боротьби з ворогами вітчизни розраховував на власні сили. Він, молодий хлопець, визволений із німецької неволі, був вихований у таборі ворога, але зберіг любов до рідної землі. Хоча «щастя не зазнав, бо не було його вітчизни», Юнак продовжував боротьбу із хрестоносцями, обираючи «єдину зброю невільника – це підступ». У такий спосіб вирішив сплутувати вітчизні, для якої пожертвував власною совістю, честю, а потім і ціною власного життя прайнув здобути їй незалежність. Він – патріот, відданий батьківщині, змовник, що діє в інтересах рідного народу. Герой повертається до табору сильного, озброєного ворога вже посивілим, надломленим як фізично, так і морально у тяжких скитаннях, де вбивав і зраджував; він розумів ті юнацькі сили, які допомагали залити дім і родину в ім'я патріотичного обов'язку. Коли ж, нарешті, стало можливим здійснити намір – з середини допровадити орден до поразки і згуби, Конрад Валленрод і не мріє про шаливе життя серед свого народу. Він прагне усамітнитися з коханою, забути про скоєне і пережити. Але після відмови Альдіони залишається єдине – покійно прийняти смерть, яку колись називав ганебною.

Очевидними є велич його розуму, мужність і сила характеру. Без цих типових рис романтичного героя Конрад Валленрод не зміг би утримувати владу. Він – відважна людина, сповнена благородними пориваннями. Особисті інтереси героя стоять на другому плані. Його буттарство, протистояння зумовлені в першу чергу розумкою з батьківщиною. Саме їй він присвятив свої серце, сили, молодість, життя.

По-іншому вирішується це питання Т. Шевченком. У поемі «Гайдамаки» боротьба з поневолювачами зображена як всенародна війна, де «жінки навіть з рогачами пішли в гайдамаки», а головним героєм твору виступає не одиниця, а велика рушійна сила – народ, який сам обирає ватажків, спроможних захистити його інтереси. Німецький критик Вільгельм Кунце писав з цього приводу: «...Якщо герої західноєвропейської, і зокрема німецької літератури, такі як Карл Моор з «Розбійників» Шіллера, явили собою ідеалізовані постаті приречених одиниць, що виступають проти феодалізму, – (а ці слова цілком можна віднести і до Конрада Валленрода – доповнено нами), – то на відміну від них головним героєм «Гайдамаків» став безсмертний і непереможний народ. У цьому й було істотне новаторство Шевченка» [4]. Романтична гіперболізація характерів підтримується такою ж романтичною гіперболізацією подій.

Гайдамачий рух набув організованого характеру і перетворився на безперервну війну народу проти соціального, національного та релігійного гноблення. Об'єднані у невеликі загони, що швидко пересувалися, гайдамаки

руйнували костюли, маськи, папили й захоплювали панське добро, нападали на корчмарів, лихварів. Ватажками таких гуртів ставали здебільшого запорізькі козаки. У творі Шевченка їх відрізняють від багатьох інших образів ті ж риси романтичних героїв, що й у Міцкевича.

6 група – «Лірики» – характеризують специфіку зображення народної боротьби та пропонують пояснити, чи правомірно зображені в поемах образи персонажі називати волеюбними.

Протиставлення героїчного минулого рабському сучасному з метою закликати до боротьби народу за своє світле майбутнє – одна з основних спільних ознак історичних поем А. Міцкевича і Т. Шевченка.

7 група – «Критики» – оцінюють ставлення до інших народів, висловлене авторами поем. Класу пропонують пояснити вибір епіграфу уроку.

І Міцкевич, прославляючи подвиги литовського народу в боротьбі проти німецьких лицарів, і Шевченко, осмілюючи боротьбу українців проти польської шляхти, пропагували мир і загоду у світі.

Шевченко із розумінням і боєм висловлювався про тих, хто знемагав під тяжким тиском поневолювачів. Зображуючи самопожертву героя-одинака, Міцкевич висловлює надію, що його вчинки не зникнуть безслідно, що він надихне своїм прикладом нових месників із народу, які досягнуть перемоги над ворогами.

Обговорення повідомлень та підсумки уроку можна провести за *круглим столом*, де варто відповісти на такі питання:

1. Чим характеризується жанр історичної поеми?
2. Яку функцію він виконував у літературі романтизму?
3. Національні чи загальнонародні проблеми піднімають автори творів?
4. Що в образах-персонажах прочитаних поем зображено реалістично, а що романтично?
5. Що спільного в ідейно-художньому змісті творів?
6. Які риси об'єднують, а які різнять головних героїв проаналізованих художніх творів?
7. Якого героя не висzczало в часи Т. Шевченка та А. Міцкевича?
8. Що схвилювало вас у вивчених творах?
9. Чи втратив жанр історичної поеми популярність у наш час?

Урок завершує *слово вчителя*: польським та українським поетами темою обрано реальне життя і не лише рідного, а й інших народів. Автори вміло пов'язали твір із сучасною дійсністю, майстерно зобразили у ній минуле, зазираючи у майбутнє. Поети порушували актуальні питання сучасності. Вони закликали не миритися з залежним становищем, засуджували пасивне споглядання, прагнули пробудити національну свідомість [2, с. 136].

Твори близькі своїм волеюбним, патріотичним звучанням, осмілюванням духовної краси простої людини, проголошенням її права на повноцінне життя. Автори засуджували антинаціональну, зрадницьку діяльність аристократії, наголошували на тому, що єдиними гідними поваги й захоплення є патріотичні почуття, зречення особистого щастя в ім'я звільнення батьківщини.

найвеличніші національні традиції. Твори Т. Шевченка та А. Міцкевича є джерелом національного виховання.

Домашнє завдання: учням пропонується тема письмової роботи «Чому романтичний герой хвилює читачів до сьогодні?»

За умови такої побудови роботи учні зможуть аргументовано порівняти образи-персонажі в художніх творах, зробити висновок щодо специфіки романтичного героя в різних національних літературах та отримать можливість простежити своєрідність авторського бачення особистості на певних етапах літературного розвитку. Практичному використанню отриманих знань, сформованих умінь та навичок аналізу образів-персонажів сприятиме продумана технологія опанування цього поняття й у подальшому вивченні художніх творів світової літератури, яка потребує ґрунтовної наукової розробки.

Список використаних джерел

1. Вервес Г. Д. Адам Міцкевич: Життя і творчість: нарис. – К.: Дніпро, 1979. – 140 с.
2. Грабович Г. Тексти і маски. – К.: Криптика, 2005. – 312 с.
3. Жулинський М. Г. Шевченкознавство: стан і перспективи // Тарас Шевченко і народна культура: 36. праць міжкар. 35-ї наук. шевченківської конф., Черкаси, 20-22 квіт., 2004 р.: у 2 кн. / Редкол.: Смильська В. Л. (випл. ред.) та ін. – Черкаси: Брама-Україна, 2004. – Кн. 1. – С. 9-16.
4. Історична поема та її джерела [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litinfo.org.ua/?r=1077>.
5. Напавейко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: підручник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 416 с.
6. Франко І. Я. Зібрання творів: у 50-и томах. – К.: Наукова думка, 1980. – Т. 26. – 328 с.

Г. В. Філатова

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ ПРИ ВИВЧЕННІ ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ: ЛІТЕРАТУРА ТА МУЗИКА

Решіть третью тысячилетия требуют от учителей трансформации парадигмы воспитания школьного предмета. Як показує практика, на уроках української літератури слід пропонувати різні шляхи роботи з текстом, формувати оновлене уявлення про художню модель світу, породжене перекодуванням літературних творів на художню метамову інших мистецтв і навпаки. За спостереженням окремих дослідників, вивчення української літератури у взаємозв'язку з різними мистецтвами концентрує внутрішній духовно-емоційний зміст і цінності особистості й водночас слугує наймогутнішим засобом їхньої трансляції та комунікативного обміну. Учители-словесники прагнуть об'єднати ціннісно-духовні смисли різних мистецтв для кращого усвідомлення текстів і розуміння біографіч митців слова [2]. Тож невипадково у сучасній літературній компаративістичній виділено окрему галузь

З М І С Т

<i>Замість передмови</i>	3
<i>Барабаш В. А.</i> Імператив свободи в поезії Т. Г. Шевченка.....	5
<i>Белоборова Т. А.</i> Текст Тараса Шевченка: слово – образ – символ у ситуації саєсти.....	7
<i>Білюс П. В.</i> Авторські інтенції у поемі «Марія» Тараса Шевченка.....	11
<i>Верхоусєвєв І. Г. Т. Г.</i> Шевченко та українські землі.....	15
<i>Волкинова Н. В.</i> Християнські аспекти поетичної та мalarської спадщини Тараса Шевченка.....	23
<i>Дроздов В. В.</i> Ідея слов'янської взаємності в історіософській концепції Тараса Шевченка.....	28
<i>Зимомиря М. І.</i> Поетична модель Шевченкової думки в німецькомовних інтерпретаціях і критичні дискурси рецензії.....	34
<i>Іванова Н. Д.</i> Концепт <i>стиг</i> у творчості Т. Г. Шевченка.....	44
<i>Іванова Н. Д., Мітєва М. М.</i> Соматична лексика у «Кобзарі» Т. Шевченка.....	50
<i>Кіраць С. С.</i> Тарас Шевченко на сторінках спогадів шістдесятників.....	54
<i>Кічур Я. В.</i> Мультикультурна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови в контексті гуманістичних ідей Т. Шевченка.....	65
<i>Кискин А. Н.</i> Бунини и Шевченко.....	69
<i>Клочек Г. Д.</i> Кастинг Марії Заньковецької (До питання про художню енергію поезії Тараса Шевченка).....	71
<i>Кодяк М. П.</i> Шевченкова образа пара «чоловік / жінка» у світлі історичної поетики.....	77
<i>Конючук Т. І.</i> Шевченкіана в радіопубліцистиці Юрія Лавріненка.....	82
<i>Кудінова О. І.</i> Французьке прочитання «Заповіту» Тараса Шевченка: дискурс рецензії та інтерпретації.....	92
<i>Лебеденко Н. П. А. С.</i> Пушкін в естетических оцінках Т. Г. Шевченко.....	100
<i>Лебединська Т. Н. Т. Г.</i> Шевченко в оцінці російських письменників XIX – початку XX століття.....	105
<i>Медведева О. Ю.</i> Онімний простір історіософського тексту Тараса Шевченка.....	108
<i>Мейзерська Т. С.</i> Типологія імагінативного мислення Шевченка.....	113
<i>Мельникова Р. М.</i> Формування соціокультурної компетентності учнів на уроках української мови під час вивчення синтаксису (на матеріалі	

ранньої творчості Т. Г. Шевченка).....	118
<i>Морій Г. П.</i> Тарас Шевченко у сприйнятті сучасників.....	126
<i>Панченко В. Є.</i> Заочна дуель. Поема Тараса Шевченка «Кавказ»: полеміка з Олександром Пушкіним.....	132
<i>Пастир І. В.</i> Композиційна інтерпретація образотворчості Тараса Шевченка.....	140
<i>Погорєлова А. Д.</i> Історіософська концепція Тараса Шевченка у структурі «празького» тексту.....	150
<i>Райбедюк Г. Б.</i> Антропологічні колізії авторської свідомості Тараса Шевченка і Василя Стуса: типологічний аспект.....	158
<i>Рєва-Лєвшикова Л. В. Т.</i> Шевченко і неореалісти.....	167
<i>Свободяник М. М.</i> Рецензії творчості Тараса Шевченка крізь візуальні образи.....	172
<i>Соколова А. В.</i> Народна міфологія в поетичному дискурсі Тараса Шевченка.....	179
<i>Тодоров В. І.</i> Постать Тараса Шевченка як чинник національної ідентифікації народу.....	185
<i>Томчук О. Ф.</i> Наукова шевченкіана кийських неокласиків.....	190
<i>Тоний Д. М.</i> Риторичні структури у поезії Т. Шевченка: функціонально-стилістичний аспект.....	198
<i>Удовиченко Л. М.</i> Історичні поеми А. Мікєвичча і Т. Шевченка у шкільному вивченні.....	203
<i>Филіпова Г. В.</i> Синтез мистецтва при вивченні творчості Т. Шевченка в основній школі: література та музика.....	209
<i>Фоміна Л. Г.</i> Творчість Тараса Шевченка у світлі сучасних інтерпретаційних методологій.....	215
<i>Дарж А. П.</i> Шевченко в моральноціннісному виборі героїв Анатолія Мороза.....	222
<i>Циганенко Л. Ф.</i> Амвросій Ждаха: забутий графік творів Тараса Шевченка.....	229
<i>Циганок І. Б.</i> Концепт <i>воли</i> у поезії Т. Шевченка.....	233
<i>Шевчук Т. С.</i> Шевченко і Лермонтов.....	238
<i>Шемініна С. В.</i> Ментальні засади мовно-образної моделі поезії Тараса Шевченка.....	242
<i>Відомості про авторів</i>	248